

Ülkemizde Eğitim Yönetimi Disiplininin Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişiminin İncelenmesi

İsmail Kıcı

MEB Eğitim Yöneticisi, ismailkicir@hotmail.com, ORCID:0009-0007-3101-2185

Hamit Ortaç

MEB Eğitim Yöneticisi, hmtrtc@hotmail.com, ORCID:0009-0004-4113-6403

Bahri Bal

MEB Eğitim Yöneticisi, bahribal@hotmail.com, ORCID:0009-0000-1949-490X

Özet

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde eğitim yönetimi disiplininin tarihsel süreç içerisindeki gelişiminin incelenmesidir. Disiplinlerin bilimselleşme sürecine katkı sağlayabilecek unsurlardan biri, diğer disiplinlerle olan etkileşimidir. Çalışma prensipleri gereği, disiplinlerin diğer disiplinlerle olan ilişkileri bazen bölünmekte, bazen birleşmekte, bazense kesişmektedir. Böylelikle, disiplinlerin sınırları da bazen kesişmekte ya da ayrılmaktadır. Disiplinlerin bu tür etkileşimleri farklı kavramsallaştırmaları da beraberinde getirmiştir. Bu kavramsallaştırmalardan bazıları, disiplinler arası (interdisciplinary), çok disiplinli (multidisciplinary), disiplinler ötesi (transdisciplinary) şeklinde sınıflandırılmıştır. Çok disiplinli yaklaşımda, disiplinler kendi sınırlarını korurlar. Bu bakımdan, disiplinler arasında konu ve iş birliği açısından etkileşim azdır. Bu yaklaşımda, sonuca odaklanılır ve her bir disiplinin ayrı ayrı çalışması sonucunda çabalar birleştirilir. Bu bakımdan, çok disiplinli yaklaşım, eklemeli (additive) olarak nitelendirilir. Bir etkinlik ya da uygulama alanının bilim alanına dönüşmesinde kurumsal bir yapı kazanması önem arz etmektedir. Bu bakımdan, başta eğitim yönetimi ve eğitim bilimi olmak üzere bilimselleşme ve kurumsallaşma ontolojik bir konu olarak görülmektedir. Bir alanın uygulama alanından bilimsel bir alana dönüşmesi için birtakım gelişmelere sahip olması beklenmektedir. Bu durum özellikle de eğitim yönetimi ve eğitim bilimi özelinde önem arz etmektedir. Gulbenkian Komisyonuna göre bir disiplinin bilimselleşmesi ve kurumsallaşmasında ön plana çıkan unsurlar ise ilgili disiplinin üniversitelerdeki varlığı (kürsüsü), bilimsel dergileri, bilimsel faaliyetleri, disiplin içerisinde yer alan akademisyenlerin iş birliği ve disipline ait yayınlardır. Bu kapsamda, Türkiye’de eğitim yönetiminin bir disiplin olarak ele alınması mümkündür. Ülkemizde konuyla ilgili yapılan çalışma, inceleme ve araştırmalarda genel olarak eğitim yönetimi alanının bilimselleşme ve kurumsallaşması, engelleyici ve destekleyici unsurlar üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Yönetimi, Disiplin, Bilimsel Metot, Tarihsel Süreç

Examination of the Development of the Discipline of Educational Management in Our Country Within the Historical Process

Abstract

The aim of this study is to examine the development of the discipline of educational management in our country within the historical process. One of the elements that can contribute to the scientific development process of disciplines is their interaction with other disciplines. According to the working principles, the relations of disciplines with other disciplines are sometimes divided, sometimes united, sometimes intersected. Thus, the boundaries of disciplines sometimes intersect or separate. Such interactions of disciplines have brought with them different conceptualizations. Some of these conceptualizations have been classified as interdisciplinary (interdisciplinary), multidisciplinary (multidisciplinary), transdisciplinary (transdisciplinary). Dec. In a multidisciplinary approach, disciplines maintain their own boundaries. In this regard, there is little interaction between the disciplines in terms of topics and cooperation. Dec. In this approach, the focus is on the result and efforts are combined as a result of each discipline working separately. In this regard, a multidisciplinary approach is characterized as additive. It is important for an activity or application field to gain an institutional structure in the transformation into a science field. From this point of view, scientificization and institutionalization, especially educational management and educational science, are seen as an ontological issue. It is expected that a field will have a number of developments in order to transform from an application field to a scientific field. This situation is especially important in the field of educational management and educational science. According to the Gulbenkian Commission, the elements that stand out in the scientificization and institutionalization of a discipline are the presence of the relevant discipline in universities (chair), scientific journals, scientific activities, cooperation of academics involved in the discipline and publications belonging to the discipline. In this context, it is possible to consider education management in Turkey as a discipline. In the studies, reviews and researches conducted on the subject in our country, the scientificization and institutionalization of the field of education management in general has been examined through the prohibitive and supportive elements.

Key Words: Education, Educational Management, Discipline, Scientific Method, Historical Process

Giriş

Bir etkinlik ya da uygulama alanının bilim alanına dönüşmesinde kurumsal bir yapı kazanması önem arz etmektedir. Bu bakımdan, başta eğitim yönetimi ve eğitim bilimi olmak üzere bilimselleşme ve kurumsallaşma ontolojik bir konu olarak görülmektedir (Balcı, 2008).

Bir alanın uygulama alanından bilimsel bir alana dönüşmesi için birtakım gelişmelere sahip olması beklenmektedir. Bu durum özellikle de eğitim yönetimi ve eğitim bilimi özelinde önem arz etmektedir.

Gulbenkian Komisyonuna göre bir disiplinin bilimselleşmesi ve kurumsallaşmasında ön plana çıkan unsurlar ise ilgili disiplinin üniversitelerdeki varlığı (kürsüsü), bilimsel dergileri, bilimsel faaliyetleri, disiplin içerisinde yer alan akademisyenlerin iş birliği ve disipline ait yayınlardır (Gulbenkian Komisyonu, 2003: 35-36).

Bu kapsamda, Türkiye’de eğitim yönetiminin bir disiplin olarak ele alınması mümkündür. Fakat Balcı (2008) bu noktada alanın ne olduğu, ne yaptığı ve nasıl yaptığı üzerine tartışmanın gerekliliğini vurgulamaktadır.

Ülkemizde konuyla ilgili yapılan çalışma, inceleme ve araştırmalarda genel olarak eğitim yönetimi alanının bilimselleşme ve kurumsallaşması, engelleyici ve destekleyici unsurlar üzerinden incelenmiştir.

Disiplinlerin etkileşimine ve iş birliğine yönelik kavramsallaştırmanın somut bir tarifi olan disiplinler ötesi yaklaşım eğitim yönetimi ve eğitim bilimi başta olmak üzere birçok bilimsel metotla özdeşleştirilmektedir

Eğitim Yönetiminde Disiplinler Ötesi Yaklaşımın Ortaya Çıkışı

Disiplinlerin etkileşimine ve iş birliğine yönelik kavramsallaştırmanın somut bir tarifi olan disiplinler ötesi yaklaşım eğitim yönetimi ve eğitim bilimi başta olmak üzere birçok bilimsel metotla özdeşleştirilmektedir (Hannah & Bailey, 2019).

Çok disiplinli yaklaşım, bir salata tabağına benzetilmiştir. Her bir ürün ayrı ayrı tabakta yer almaktadır. Öte yandan, disiplinler arası yaklaşım, başka bir yaklaşım paralelinde bir güvece benzetilmiştir. İçerisindeki malzemelerle birlikte ortaya farklı bir tat çıksa da her bir ürünün tadı ayrı ayrı hissedilebilmektedir.

Disiplinler ötesinin benzetildiği pastada ise malzemelerin tadı ayrı ayrı hissedilmekten öte, ortaya farklı ve bambaşka bir lezzet koyulmuştur (Hannah & Bailey, 2019).

Bireylerde olduğu gibi disiplinlerin birbiri ile olan etkileşim ve iş birliği durumları da kimliği etkilemektedir. Her bir disiplinin kendi konu alanı ve yöntemi bulunmaktadır.

Bu unsurların etkileşim içine girmesi, alanın kimliğine de yansımaktadır. Bu bakımdan, çalışmada eğitim yönetiminin diğer disiplinlerle olan etkileşimi ele alınmıştır (İsaoğulları, 2016).

Hoy ve Miskel (2005), eğitim yönetimi alanında disiplinler arası bağlantının varlığına ve önemine dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, alanın disiplinler olarak psikoloji ile yönetim gibi daha çok temel disiplinler ekseninde yoğunlaştığı görülmektedir (Uslu Çetin & Özdemir, 2021).

Türkiye bağlamında eğitim yönetimi, henüz kendine özgü teorik bir çerçevesi tam anlamıyla oluşturamamış ve bundan dolayı farklı disiplin ve farklı ülkelerde üretilen bilgileri bir araya getiren bir disiplin olarak görülmektedir (Demirhan ve diğerleri, 2018).

Ülkemizde Eğitim Yönetimi Disiplininin Gelişimi

Disiplinlerin bilimselleşme sürecine katkı sağlayabilecek unsurlardan biri, diğer disiplinlerle olan etkileşimidir. Çalışma prensipleri gereği, disiplinlerin diğer disiplinlerle olan ilişkileri bazen bölünmekte, bazen birleşmekte, bazense kesişmektedir (Turan ve diğerleri, 2014).

Böylelikle, disiplinlerin sınırları da bazen kesişmekte ya da ayrılmaktadır. Disiplinlerin bu tür etkileşimleri farklı kavramsallaştırmaları da beraberinde getirmiştir. Bu kavramsallaştırmalardan bazıları, disiplinler arası (interdisciplinary), çok disiplinli (multidisciplinary), disiplinler ötesi (transdisciplinary) şeklinde sınıflandırılmıştır (Demirhan, 2015).

Çok disiplinli yaklaşımda, disiplinler kendi sınırlarını korurlar. Bu bakımdan, disiplinler arasında konu ve iş birliği açısından etkileşim azdır. Bu yaklaşımda, sonuca odaklanılır ve her bir disiplinin ayrı ayrı çalışması sonucunda çabalar birleştirilir. Bu bakımdan, çok disiplinli yaklaşım, eklemeli (additive) olarak nitelendirilir (İsaoğulları, 2016).

Bir bilim dalında üretilen bilginin yöntemi hakkında bilgi edinmek, aynı zamanda o alanın genel görünümüne de bir ışık tutmaktadır. Ayrıca, üretilen bilgi ile yöntemin geçmişi ve geleceği hakkında elde edilen bilgilerin karşılaştırılması hem alandaki araştırmacılara hem de gelecekteki yaklaşımlara katkı sağlamaktadır (Turan ve diğerleri, 2014).

Bir bilim alanı, bilgi üretme sürecinde çeşitli yöntemsel unsurları işe koşmaktadır. Bu unsurlar, tercih edilen yöntem yaklaşımına göre farklılık gösterebilir. Örneğin; nicel yaklaşımlarda “araştırma modeli” kavramı kullanılırken, nitel araştırmalarda ise “araştırma deseni” tercih edilmektedir (İsaoğulları, 2016).

Türkiye'de eğitim yönetimi ile ilgili makale ve tezlerin sayısında her geçen gün niceliksel bir büyümenin olduğu görülmektedir (Aydın ve diğerleri, 2010; İşçi, 2013; Karaca, 2018; Polat, 2010; Uysal, 2013).

Bilimsel yayınların yöntemsel unsurları üzerinden alanın metodolojik kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunulabilir. Çünkü yöntemsel unsurlarla, verilerin nasıl ve kimlerden/nelerden elde edildiği görülmektedir. Bu bilgiler alanın uğraşı ve hedef kitesini yansıtmaktadır (Turan ve diğerleri, 2014).

Eğitim yönetiminin bir disiplin olarak ortaya çıkmasında 1953'te Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün (Todaie) kurulması ve 13 Şubat 1962 tarih ve 6/209 sayılı kararı ile kurulan Merkezi Hükümet Teşkilatı Projesi'nin (Mehtap) katkısı yadsınamaz (Şişman & Turan, 2004).

Raporun önerisi doğrultusunda, 1965'te Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1966'da ise Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü kurulmuştur. Bu gelişmeler, öncelikle eğitim bilimlerinin sonrasında ise eğitim yönetiminin bilimleşme sürecinin başlangıcı olarak görülmektedir (Balcı, 2008).

Türkiye'de 1953 yılında kurulan Todaie bünyesinde, 1979-1980 öğretim yılında eğitim yönetimi uzmanlık programları açılmıştır (Şişman ve Turan, 2004).

Bu gelişmelerle birlikte 1970'li yıllarda Todaie, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi eğitim yönetimi alanından mezun olanların Millî Eğitim Bakanlığı'nda (MEB) yönetimle ilgili görevlere getirilmesi, alan adına önemli gelişmeler olarak görülmektedir (Özdemir, 2018).

Eğitim yönetiminin bilimsel olarak gelişimine ve ontolojik, epistemolojik ve metodolojik yaklaşımların oluşmasına katkısı olan süreçler şunlardır;

- i) Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Denetçileri Derneği (EYED-DER),
- ii) Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi (EYK),
- iii) Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi (KUEY),
- iv) Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği (EYUDER),
- v) Eğitim Yönetimi (EYFOR),
- vi) Eğitim Denetimi Kongresi (EDK),

vii) Eğitim Yönetimi Profesörler Kurulu (EYAK) (Turan ve diğerleri, 2016).

Türkiye bağlamında eğitim yönetiminin bilimleşmesi ve kurumsallaşmasına katkı sağlayanlar arasında Ziya Bursalıoğlu, Yahya Kemal Kaya, İbrahim Ethem Başaran, Haydar Taymaz gibi isimler yer almaktadır (Özdemir, 2018a).

Sonuç

Sonuç olarak, eğitim yönetimi alanının doğrudan kendisine odaklanan ülkemizdeki çalışmalar incelendiğinde, eğitim yönetiminin ve eğitim biliminin gelişimi kapsamında doğrudan yapılmış çalışmaların doyurucu ölçekte olduğunu belirtmemiz mümkündür.

Bu çalışmaların bazıları alanın ontolojik yönüne vurgu yaparken bazıları ise alanın bilgi temelini epistemolojik bağlamda ele almaktadır. Bununla birlikte alanda üretilen bilimsel yayınları yöntemsel açıdan inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır.

Bu kapsamda, eğitim yönetimi ve eğitim bilimi alanının kendisine odaklanan çalışmaların eğitim yönetimi ve eğitim bilimi disiplininin gelişim seyri üzerine çıkarımlarda bulunduğu gözlemlenmektedir.

Örücü (2006) doktora tez çalışmasında, eğitim yönetiminin bilimsel açıdan mevcut durumunu Ankara'daki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin gözünden incelemeyi amaçlamıştır.

Tez çalışmasından üretilen makalede (Örücü ve Şimşek, 2011), eğitim yönetimi alanında çeşitli karmaşık ve problemler alanların bulunduğu dikkat çekilmektedir.

Eğitim yönetiminin disiplinler arası bir çalışma alanı olduğu, alandaki hâkim paradigmanın pozitivism olduğu, alanda yeterli iş birliği ve iletişimin sağlanamadığı, nitelikli akademisyen sayısının az olması gibi konular araştırmanın sonuçları arasında öne çıkmaktadır.

Araştırma sonucunda, akademisyenler arasındaki örgütlenme ve iş birliğinin artırılması, kuram ve uygulama boyutunda sağlıklı bir iş birliğinin sağlanması, lisansüstü programlarda standart ilkelerin belirlenmesi ve alanda niteliğin artırılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Eğitim yönetiminin bir bilim alanı olma serüvenini gündeme getiren Balcı (2008), çalışmasında alanın Türkiye'deki gelişimini ele almıştır. Eğitim yönetiminin, Türkiye'deki bilimsel gelişimini Merkezi Hükümet Teşkilatı Projesi (Mehtap) ve üniversitelerde kürsülerin açılması bağlamında değerlendirmiştir.

Çalışmanın kaleme alındığı yıllarda, eğitim yönetimi araştırmalarının özgünlük ve yaratıcılıktan uzak konulara sahip olduğu ve yöntemsel açıdan basit düzeyde çalışmaların gerçekleştirildiği belirtilmektedir.

Balcı (2008) bu yıllarda, dünya bağlamında nitel çalışmalara verilen öneme dikkat çekmekte ve Türkiye'de de nitel çalışmaların artma potansiyelini değerlendirmektedir.

Son olarak, alandaki araştırmacıların bilgi ve tecrübe açısından yetersiz düzeyde olduğu ifade etmekte ve araştırmacıların kısa yoldan sonuca götüren araştırmaları tercih ederek kariyer kaygılarına işaret etmektedir.

Balcı ve Apaydın (2009) eğitim yönetimi alanında yürütülmüş ampirik araştırmaları konu ve yöntem açısından inceleyen bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, araştırmaların çoğunun yönetici davranışlarına odaklanması dikkat çekmektedir.

Eğitim yönetimin doğası gereği, alanın eğitim yöneticilerine odaklandığı açıktır. Bununla birlikte, araştırmaların yöntemsel unsurları, incelendiğinde ağırlıklı olarak nicel çalışmaların baskın olduğu ve basit istatistiksel yöntemlerin kullanıldığı ifade edilmektedir.

Örücü'nün (2006) yılında dile getirdiği eğitim yönetimi ve eğitim bilimi çerçevesindeki pozitivist paradigmanın hakimiyeti bu yılda da görülmektedir.

Eğitim yönetimi bilim alanının sınırları üzerinde kamu yönetimi ile işletme yönetimin, üzerindeki etkilerini inceleyen Özdemir (2011) eğitim yönetimi alanının 1950'lerde pozitivist paradigma ile kamu yönetiminin etkisi altında ve bu alanın bir alt dalı gibi görülürken, 1980'lerde birtakım gelişmeler ve ile eğitim yönetimi alanının daha çok işletme yönetimi alanının etkisinde kaldığını belirtmektedir.

Bu süreçte dünya bağlamında, pozitivist paradigmaya getirilen eleştirilerle bu paradigmanın etkisi kırılmış ve yorumlayıcı paradigmaya yönelme başlamıştır. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra devletin ekonomi üzerinde etkisi artmış ve bu etki tüm alanlarda kendini göstermiştir.

Bu nedenden ötürü eğitim de merkezileşmiştir. Bu durum ise eğitim yönetimini daha çok kamu yönetimi alanı içine almıştır. Fakat 1980'lerde yaşanan değişim süreci ile ekonomide liberal bir anlayış benimsenmeye başlanmıştır.

Bu durum yine eğitimi etkilemiş ve eğitim işletme yönetimi alanına yönelmiştir. Zamanla işletme yönetimi, eğitim yönetimini etkisi altına almıştır.

Eğitim Yönetimi alanında çalışılan konuların Toplam Kalite Yönetimi, Stratejik Yönetim, Performans Sistemi gibi konular olması alanın işletme yönetiminin etkisinde kaldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca makalede, bir alanın bilim dalı olarak ele alınabilmesi için Gulbenkian raporundaki maddeler de incelenmiştir. Bu maddelere göre eğitim yönetiminin bir bilim dalı olarak görülmesinde sakınca yoktur.

Fakat kamu yönetimi ve işletme yönetimi arasında sıkışan eğitim yönetiminin bağımsız bir anabilim dalı olabilmesi için daha fazla çabaya ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır.

Alandaki tezleri tematik ve metodolojik boyutta inceleyen İşçi (2013) ise tema boyutunda çalışmaların dar bir alana sıkışarak sıklıkla benzer konuların çalışıldığı; metodolojik olarak ise genellikle tarama modelinde nicel çalışmaların yoğun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Alanın doktora tezlerini inceleyen Uysal (2013) benzer şekilde nicel yöntem ve tekniklerin daha çok tercih edildiği, konu seçiminde çok sık tekrara düşüldüğü ve belirli yıllarda belirli konulara yığılmaların gerçekleştiğini saptamıştır.

Demirhan (2015) çalışmasında eğitim yönetimi alanındaki araştırma geleneği ve paradigma üzerine 18 profesör doktor unvanlı öğretim üyeleri ile görüşmeler yaparak nitel bir araştırma gerçekleştirmiştir.

Araştırma neticesinde, araştırmacıların felsefi inançları, kabulleri, bireysel özellikleri, siyasi ya da akademik çevre ile kurdukları ilişkilerinin alanın araştırma geleneği ve paradigması üzerinde etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Çalışma, eğitim yönetiminde paradigma konusuna dikkat çekmektedir.

Eğitim yönetimi alanındaki üretilen bilgi temelini inceleyen Yalçın (2015) batı kaynaklarının alan içerisindeki hakimiyetini ele almıştır. Alandaki gündem ve araştırma yaklaşımlarında batılı kaynaklara olan bağımlılığa dikkat çekmektedir.

Bu durumun Türkiye bağlamında olumsuz sonuçlarının olduğunu vurgulayan çalışma, özgün bir alan için Türkiye'ye uygun ekollerin oluşturulması önerisinde bulunmuştur. Alanın kimliği ile ilgili bu çalışma, alanın bilgisel ve yöntemsel durumuna vurgu yapmaktadır.

Turan vd. (2016), eğitim yönetimi alanının varlığının bir göstergesi olan eğitim yönetimi kongreleri üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Doküman incelemesi yoluyla kongre bildirimlerini inceleyen araştırma, daha çok örgütsel konular, yönetim süreçleri, eğitimsel reform-politikalar ve liderlikle ilgili konuların çalışıldığını ortaya koymuştur.

Ayrıca bildirimlerdeki bilimsel yöntemi de inceleyen araştırma, çalışmalarda veri toplama aracı olarak ölçek ve anketlerin kullanıldığına dikkat çekmektedir. Bu çalışma alanda üretilen bilgi ve kullanılan metodolojiye ilişkin literatüre katkı sunmaktadır.

Çalışmasında eğitim yönetimi alanının gelişimini tarihsel olarak üç aşamada ele alan (Özdemir, 2017) her evrede öne çıkan düşünceleri ve bu düşüncelerin öncülerine ait görüşleri açıklamaktadır.

Eğitim yönetimi alanının ABD'deki gelişimi baz alınmış olup, bu gelişimin üç aşaması detaylı olarak ele alınmıştır. İlk evre olan Bilginin Temeli İnşası bölümünde, eğitim yönetimi alanında verimlilik vurgusunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu evrenin öncüleri ise Payne, Cubberley, Strayer, Bobbit gibi isimlerdir.

İkinci evre ise daha çok teori hareketi üzerinde durmuştur. Bu bölümde pozitivist paradigma alana hâkimdir. Pozitivizmin temel ilkeleri eğitim yönetimi alanına uyarlanmaya çalışılmıştır. Bu evrenin öncüleri ise Halpin, Campbell, Griffiths gibi isimlerdir.

Son evre olan üçüncü evrede ise pozitivist paradigmaya eleştiriler getirilerek, araştırmaların insandan ve araştırmacıdan bağımsız olamayacağı vurgusu ortaya çıkmıştır.

Makalenin sonuç bölümünde ise yaşanan bu üç evrenin Türkiye'de eğitim bilimleri ve eğitim yönetimi alanına yansımaları dile getirilmiştir. Tüm bu detaylar göz önüne alındığında ise yazar eğitim yönetiminin gelişimini kuramsal düzeyde detaylı bir şekilde ele almıştır.

Kaynakça

- Adler, E. S., & Clark, R. (2011). *How it's done: An invitation to social research*. Wadsworth.
- Ahonen, S. M., & Liikanen, E. (2009). Development and challenges of a new academic discipline, radiography science. *European Journal of Radiography*, 1(3), 81-84.
- Akar, H. (2017). Durum çalışması. İçinde A. Saban & A. Ersoy (Ed.) *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (2. Baskı), (s. 139-178). Anı Yayıncılık.
- Akçamete, G. (2006). Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi çalıştayı. İçinde F. Ç. Dinçer (Ed.). *Sosyal bilimlerde nitel araştırmalar ve eylem araştırmaları: yaklaşımlar, yeni arayışlar ve uygulamalar*, 1-20. Pegem Akademi Yayınları.
- Balcı, A., & Apaydın, Ç. (2009). Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 325-344.
- Barzilai-Nahon, K. (2009). Gatekeeping: A critical review. *Annual Review of Information Science and Technology*, 43(1), 1-79.
- Baykara, B. (2019). Türkiye’deki eğitim yönetimi programlarının ontolojik eleştirisi (Doktora tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Becher, T., & Trowler, P. (2001). *Academic tribes and territories* (2nd ed). Open University Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Çakır, R. (2016). Stratejik planlama süreci ve eğitim örgütlerinde stratejik planlama. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (30), 11-21.
- Callahan, R. E. (1962). *Education and the cult of efficiency*. University of Chicago Press.
- Campbell, R. F. (1972). *Educational Administration—A Twenty-Five Year Perspective*. *Educational Administration Quarterly*, 8(2), 1-15.

Çelik, M., & Yücel, C. (2021). Türkiye ve ABD’de eğitim yönetimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 16321651.

Choi, B. C. K., & Pak, A. W. P. (2006). Multidisciplinarity, interdisciplinarity and transdisciplinarity in health research, services, education and policy: 1. Definitions, objectives, and evidence of effectiveness. *Clinical & Investigative Medicine*, 29(6), 351–364.

Dikeçligil, B. (2010). Bilimsel paradigmalarda oluşumunda ve dönüşümünde sosyolojik bağlam. *Toplum Bilimleri*, 4(7), 53-61.

Dinçer, F. Ç. (2006). Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi çalıştır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Yayın No: 200.

Eacott, S. (2017). A social epistemology for educational administration and leadership. *Journal of Educational Administration and History*, 49(3), 196-214.

Emekci, M. (2019). Türkiye’deki üniversitelerin misyon ve vizyon ifadelerinin tematik olarak incelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Fearon, J. D (1999). What is identity (as we now use the word). Unpublished manuscript, Stanford University.

Grünberg T., & Grünberg D. (2013). *Bilim felsefesi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.

Gulbenkian Komisyonu. (2003). *Sosyal bilimleri açını: Sosyal bilimlerin yeniden yapılanması üzerine rapor* (Çev. Şirin Tekeli) (3. Basım). Metis Yayınları.

Hyung, P. S. (2001). Epistemological underpinnings of theory developments in educational administration. *Australian Journal of Education*, 45(3), 237-248.

İsaogulları, Y. (2016). Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının liderlik teması açısından incelenmesi (Doktora tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İşçi, S. (2013). Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik metodolojik ve istatistiksel açıdan incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Jupp, V. (2006). *The Sage dictionary of social research methods*. Sage.

Karaca, İ., & Karaca, N. (2021). Türkiye’de 2018-2020 yılları arasında “eğitim yönetimi” disiplinde yayınlanan doktora tezlerin bibliyometrik analizi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 18-24.

Longhurst, R. (2010) Semi-structured interviews and focus groups. In: Clifford N. J. & Valentine G. (Eds.). *Key Methods in Geography*. (p. 103–116). Sage.

Maxcy, S. J. (2001). Educational leadership and management of knowing: The aesthetics of coherentism. *Journal of Educational Administration*, 39(6), 573-588.

McCain, K. (2015). Explanation and the nature of scientific knowledge. *Science & Education*, 24(7-8), 827-854.

McComas, W. F., Almazroa, H., & Clough, M. P. (1998). The nature of science in science education: An introduction. *Science & Education*, 7, 511-532.

Merriam, S. B., & Associates. (2002). Introduction to qualitative research. In S. B. Merriam (Ed.), *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis* (pp. 317). San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Oplatka, I., & Nupar, I. (2014). The intellectual identity of educational administration: Views of Israeli academics. *International Journal of Educational Management*, 28(5), 546559.

Örücü, D., & Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: Nitel bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 167-197.

Özcan, M. (2014). Eğitim yönetimi denetimi planlaması ve ekonomisi yüksek lisans programının verimliliğinin ve etkililiğinin değerlendirilmesi (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özdemir, Y., & Buyruk, H. (2019). İlga edilmiş bir disiplinin özgün bilimsel üretimi: Türkiye’de eğitim ekonomisi ve planlaması disiplinde yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Eğitim Bilim Toplum*, 17(65), 113-146.

Polat, G. (2010). Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Rodgers, R., & Rodgers, N. (2000). Defining the boundaries of public administration: Undisciplined mongrels versus disciplined purists. *Public Administration Review*, 60(5), 435-445.

Rollin, B. E. (2006). *Science and Ethics*. Cambridge University Press.

Sabuncuoğlu, A., ve Gök, O. (2008). Büyük işletmelerin web sitelerinde yer alan misyon ve vizyon ifadelerinin pazar odaklılık açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, X(I), 123-141.

Şahin, F. (2018). Eğitim yönetiminin bilimsel sınırları: alan kitapları bağlamında epistemolojik bir karşılaştırma (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Şişman, M., & Turan, S. (2004). Eğitim yönetiminin gelişimi. İçinde: Y. Özden (Ed), *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı* (pp. 99-146). Pegem Akademi.

Turan, S. (2004). Modernite ve postmodernite arasında bir insan bilimi olarak eğitim yönetimi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-8.

Umur, Z., & Demirtaş, H. (2016). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına ilişkin öğrenci ve öğretim üyelerinin görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 31-48.

Van den Besselaar, P., & Heimeriks, G. (2001). Disciplinary, multidisciplinary, interdisciplinary: Concepts and indicators. In *Proceedings of the 8th international conference on scientometrics and informetrics* (pp. 705-716).

Wallerstein, I. (2003). Anthropology, sociology, and other dubious disciplines. *Current Anthropology*, 44(4), 453-465.

Yalçın, M. (2015). Batı kaynaklı bilginin Türk akademisindeki rolü: Eğitim yönetimi alanının değerlendirilmesi (Doktora tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Yılmaz, K. (2018). Türkiye'deki eğitim yönetimi alanı ile ilgili çalışmalara eleştirel bir bakış. *Journal of Human Sciences*, 15(1), 123-154.